

Мостепанюк Л.О.,

доцент кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Арешт як вид покарання у проекті закону України «про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків»

Відповідно до Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженої Указом Президента України від 8.04.2008 р. № 311/2008, в основу її реформування мають бути покладені багатовікові національні традиції правотворення і судівництва, положення вітчизняного права, які пройшли перевірку часом і виправдані практикою, прогресивні інститути правових систем держав Європейського Союзу, норми міжнародного права. Завданням Концепції є створення науково обґрунтованої методологічної основи, визначення змісту та напрямів реформування системи кримінальної юстиції.

Метою законопроекту № 2897 від 3.06.2016 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків», як це зазначено у Пояснювальній записці до нього, є реалізація державної політики із гуманізації кримінальної відповідальності, наслідком якої вже у середньостроковій перспективі стане суттєве зменшення кількості судимих осіб і осіб, які позбавлятимуться волі, поліпшення ресоціалізації засуджених і значне зниження рівня злочинності в Україні. Для досягнення вказаної мети у законопроекті пропонується внести зміни до ряду нормативно-правових актів, основне місце серед яких займають зміни до Кримінального кодексу України (далі – КК).

Так, для реалізації задекларованої мети у КК пропонується розширити можливості застосування альтернативних позбавленню волі і більш м'яких покарань, в тому числі – у виді арешту за рахунок його незначного посилення.

При загальній позитивній характеристиці змін до КК деякі з них вимагають додаткового обговорення і аргументації. Так, наприклад, ч. 1 ст. 60 законопроекту декларує мінімальний розмір арешту за вчинення проступку у кількості 5 днів. Виникає логічне питання: яку мету покарання можна досягти за 5 днів відбування покарання? Це дуже мало! Покарання має досягати своєї мети (ч. 2 ст. 50 КК)! Необхідно збільшити мінімальний розмір арешту!

Законопроектом запроваджено градацію (I, II і III ступені) арешту, виправних робіт, службових обмежень і громадських робіт для кримінальних проступків. Але ступені визначення арешту (ч. 1 ст. 60 законопроекту) є незрозумілими, необґрунтованими і непропорційними. Так, I ступінь передбачає застосування арешту на термін від 5 до 15 днів (різниця – 10 днів); II ступінь – від 16 до 60 днів (різниця 45 днів); III ступінь – від 61 до 90 днів (різниця 30 днів). Не зрозуміло, чому в II ступені такі великі межі мінімального і максимального покарання? На нашу думку, це суперечить загальній ідеї законопроекту і може призвести до корупційних зловживань. Видається, що питання щодо ступенів арешту, виправних робіт, службових обмежень і громадських робіт вимагає додаткового вивчення в разі його запровадження.

Необґрунтованими, нелогічними і такими, що порушують конституційний принцип рівноправності громадян, є положення ч. 3 ст. 60 законопроекту: «Арешт, як правило, не застосовується до працівників з тривалим безперервним стажем роботи на підприємстві, в установі, організації». Незрозуміло, чому інші види покарання у виді обмеження та позбавлення волі на мінімальний термін 6 місяців (у редакції проекту) застосовуються до осіб з тривалим безперервним стажем роботи на підприємстві, в установі, організації, а арешт – не може?

Тому суб'єктам законодавчої ініціативи необхідно більш глибоко вивчити питання щодо реформування покарання у виді арешту і при подальшому реформуванні кримінальної юстиції та удосконаленні норм КК використовувати теоретичні надбання науковців.

Список використаних джерел

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків» (реєстр. № 2897 від 3.06.2016 р.) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=55214.